

Ptica Sunce

Hrvatska akademija
znanosti i umjetnosti
GLIPTOTEKA

Dora Kovačević
Kalendar

RELJEFI I SKULPTURE

Gliptoteka HAZU / Galerija I. /
siječanj - veljača 2009.

Bilježeci vrijeme

Vesna Mažuran Subotić

Kalendari kao sredstva koje su ljudi izmislili da bi, pomažući se nekim čvrstim odrednicama, pokušali "kontrolirati" nezaustavljiv tijek vremena, oslanjaju se u podjednakoj mjeri na percepciju svijeta koji nas okružuje kao i na naše subjektivno doživljavanje toga svijeta.

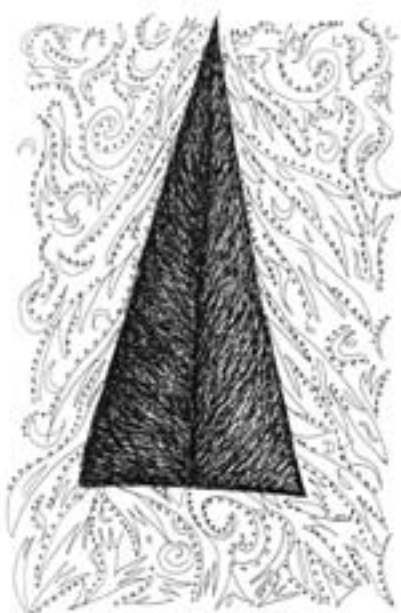
Godine, godišnja doba i podjela na mjesece i dane nose pritom uobičajene karakteristike vezane za neka podneblja, razdoblja. Opisujemo ih uvriježenim terminima toploga – hladnoga, cvjetnoga – golog, suhog – vlažnoga,

svijetloga – tamnoga... Osobni pristup i sklonosti, način na koji doživljavamo neko vrijeme, daju mu pritom dodatne oznake, doživljaji iz osobnog života čine ga bogatijim ili siromašnijim. Senzibilnost osobe čini ga slojevitijim, opažajno bogatijim.

Da je tomu tako odlično ilustrira ciklus radova Dore Kovačević objedinjenih nazivom "Kalendar", u kojem je izneseno osobno poimanje vremena, pogleda na njegovu prolaznost i ponovljive pravilnosti.

Transformirajući univerzalnu, općeprihvaćenu simboliku, u interpretaciji svojih opažanja i za njih vezanih emocija, Dora Kovačević se oslanja u znatnoj mjeri na vegetabilne motive koje pretvara u tumače, u elemente često vrlo kompleksnih kompozicija.

Kod reljefa godišnjih doba kompozicija je jednostavnija. Nosiva ploha kvadratnog oblika rastvara se na pojedinim stranicama slijedeći promjene u prirodi, njezino bujanje i zatvaranje. Pravilni oblik sa središnjim zaobljenjem na

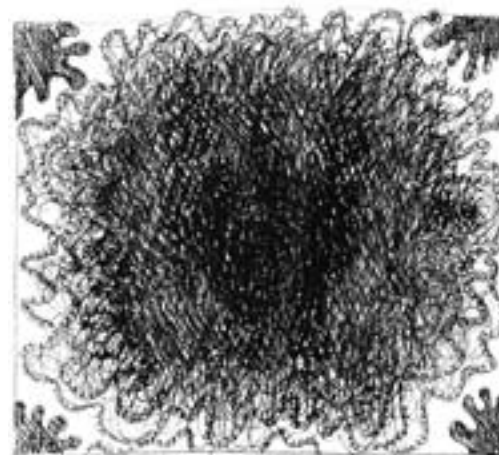
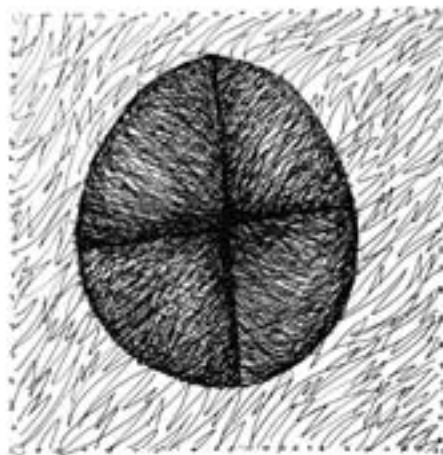
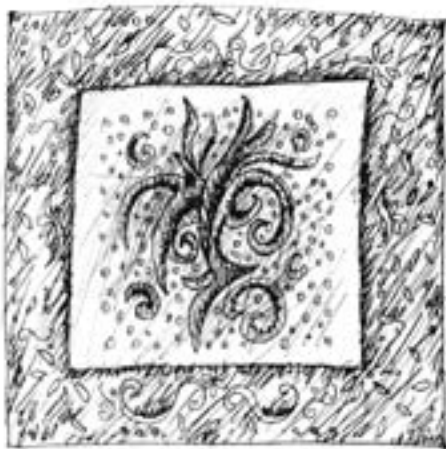
jednoj stranici – propupali “proljetni kvadrat” pretvara se kod “ljetnoga kvadrata” u nepravilni razigrani oblik, slijede ga smirenije jesen i zima. Kako se radi o drvenim reljefima, centralno postavljeni cvjetni i lisnati motivi građeni od višeslojnih plošnih elemenata dobivaju zamjetnu trodimenzionalnost, približavaju se gledatelju, komuniciraju s njim. Govore mu neposredno i jasno. Intimitet tako nastale poruke obogaćuje i ornamentalni niz koji teče unutar samog oblika, mjestimice se pretvarajući gotovo u drvenu čipku, u drveni vez. Cjelina

je nejednoliko bijela, te ponegdje obogaćena i potpomognuta crtežom i sjenčanjem .

Za razliku od “godišnjih doba”, reljefi mjeseci obojeni su jednoliko crno.

Premda temeljeni na istom kompozicijskom načelu, oblikovno su znatno složeniji i kompliciraniji. Florealni su motivi multiplicirani i adirani na plohu koja je mjestimice perforirana kako bi, uvažavajući bjelinu zidne plohe, stvarali istinski prostorni crtež te dodatno razigrali

cjelinu oblika. Govoreći o monokromnosti, o crnilu koje smiruje i objedinjuje, nije naodmet napomenuti da ono potire posljednju fazu nastanka samoga reljefa te mu u potpunosti mijenja cjelokupni dojam. Naime, korak pred bojenje, prirodna boja drva od kojeg su načinjeni i na kojoj nalazimo vidljiv crtež u svoj njegovoj razigranosti i spontanosti, reljefe čini toplim i mekim. Kontrast sa zidnom plohom blaži je i djeluje mekše. Oblikovno su reljefi završeni, crtački dorađeni i, reklo bi se, spremni za izlaganje. I tada dolazi do korjenite promjene.

Prisnost koja izbija iz svakoga detalja nastalog kroz osobnu analizu i introspektivno sažimanje određenoga vremenskog odsječka podvrgava se objektivizaciji. Dolazi do stanovitog distanciranja.

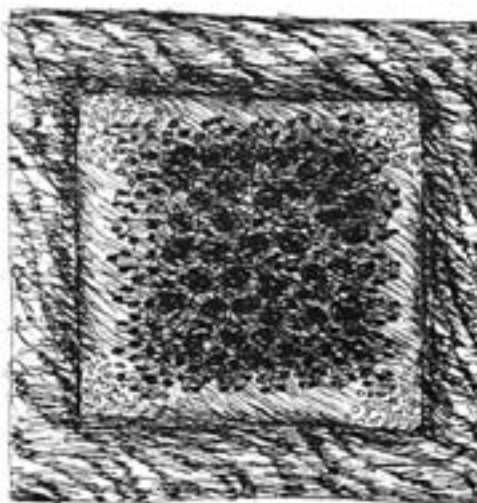
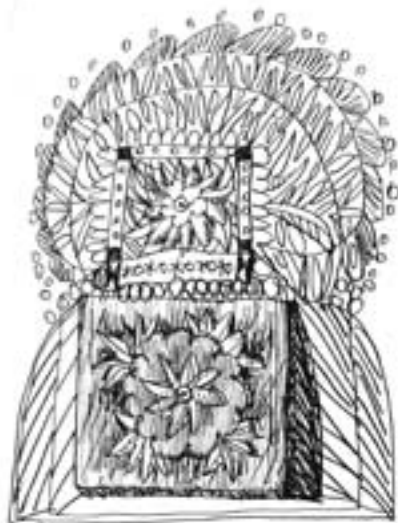
Boja prekriva crtež, toplina drva gubi se pod ujednačenim slojem crne boje. Osobno iskustvo podvrgava se uobičajenim semantičkim pravilima, bogatstvo osobne intuicije prelazi u univerzalnost.

Dorin "Kalendar" nadopunjuju i tri skulpture: Godina, Ptica Sunce i Ptica Mjesec, radovi koji se oblikovno i kompozicijski razlikuju od preostalih djela, ali su s njima u potpunosti logično povezani.

Godina je prikazana kao otvorena sferična drvena konstrukcija, kostur kugle bez plašta, oblik otvoren kako okolnom prostoru tako i promatračima. Simbolika je jasna i za razumijevanje priziva naše iskustvo i sposobnost vizualizacije. Formu dovršavamo

spontano i intuitivno, uvučeni u igru ponašamo se slobodno.

Nesputanost u prihvaćanju i odnosu prema cjelini ciklusa potencirana je i prisutnošću dviju stiliziranih ptica, jedinih radova u metalu, kod kojih boja u semantičkom značenju mijenja sadržaj. Toplina zlatne bronce zaziva Sunce, srebreni odsjaj aluminija blizak je mističnosti Mjeseca. Sve je opet jasno i potpuno razumljivo, čini se da drugačije i ne bi moglo biti.

No, nije tako. Izloženi radovi rezultat su beskrajnog preispitivanja, sažimanja.

Fundirani su u nizu crteža – dnevničkih zapisa, iz kojih su krenuli u život.

Razrađivani su u detaljima i kao cjeline. Crtačka virtuoznost Dore Kovačević, njezin istančani senzibilitet i sklonost minucioznoj razradi u crtežima dolaze do potpunog izražaja. Linije su čiste i jasne, sigurno vođene. Komplicirano isprepletene i jednostavne istovremeno.

Vukući paralelu s književnošću, rekli bismo sjajan primjer ženskoga pisma, onoga koji objedinjuje rodnu oznaku s erudicijom, zemljopisnu pripadnost s etnografijom, univerzalnu simboliku s vlastitom emocionalnošću.

Gledano u cjelini našega suvremenoga kiparstva, nekako se čini i sasvim razumljivim da je taj iskorak u sadržajnom smislu, u zauzdavanju i otjelotvorenju vremena, upravo učinila Dora Kovačević, pa ona je u neke

svoje ranije radove – skulpture instrumente – integrirala, zarobila zvuk, zar ne? Zašto bi s vremenom bilo drugačije?

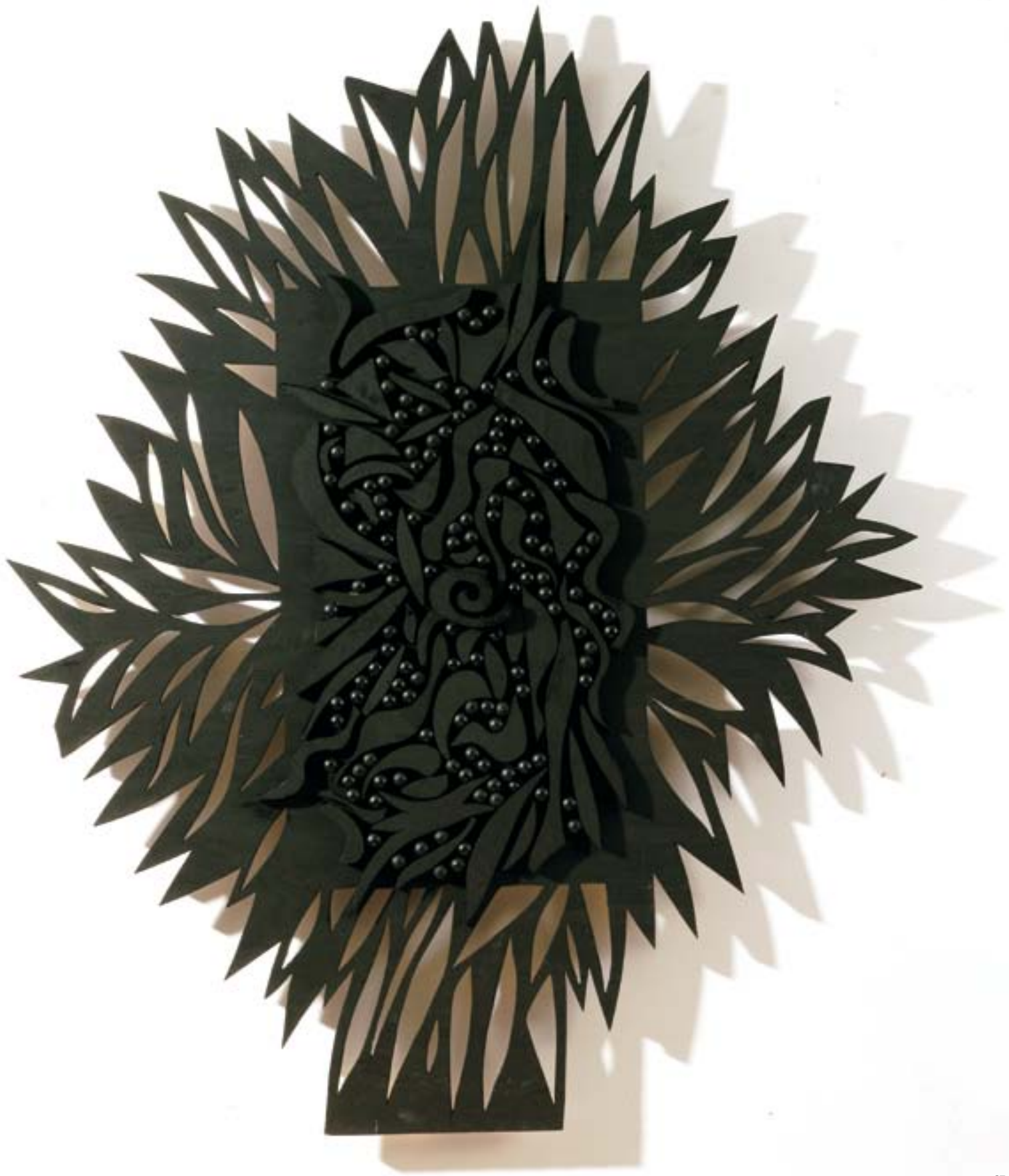
Mjesec IX.

Mjesec X.

Baština I.

Baština II.

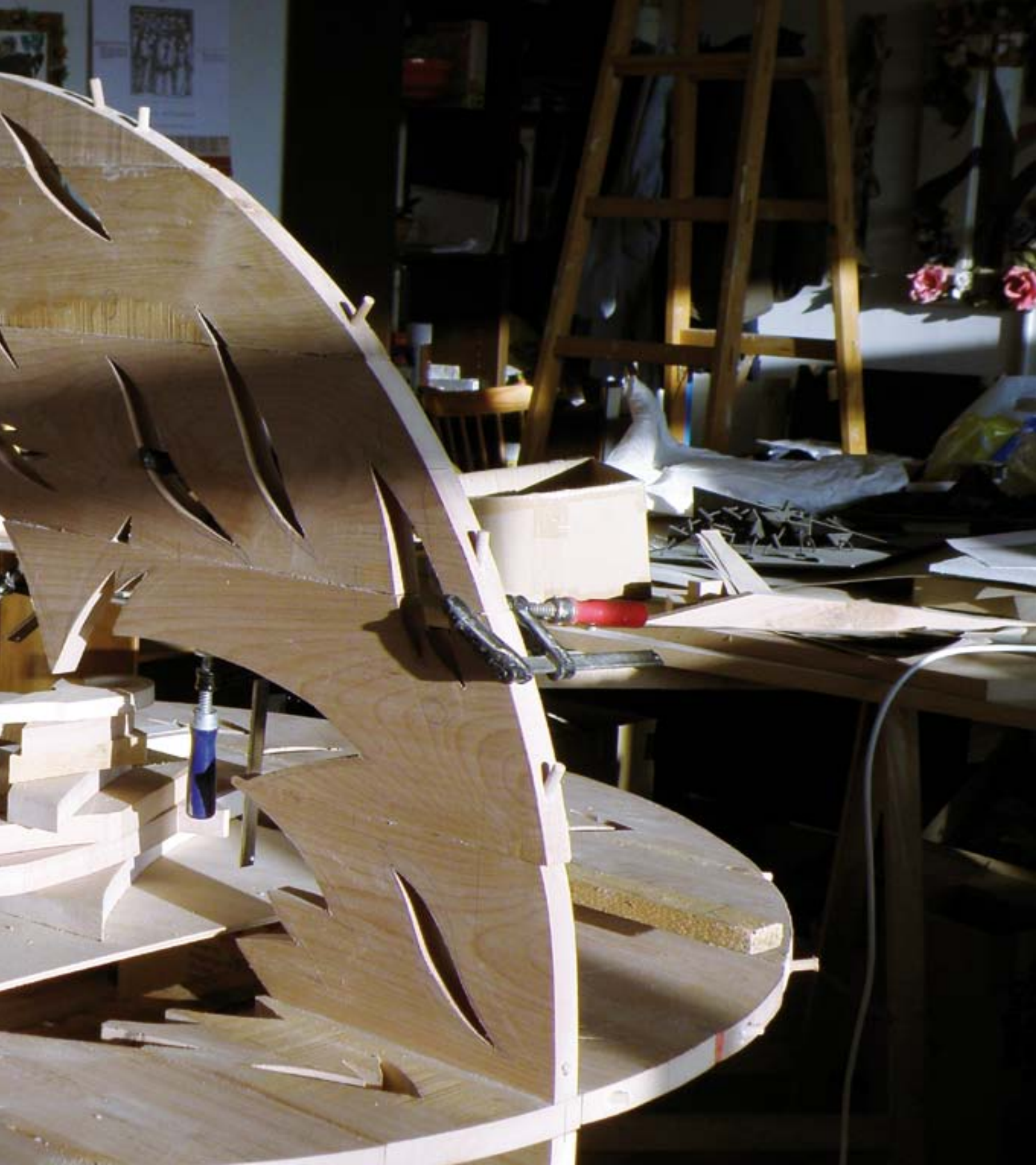

Iz atelier

Biografija

Dora Kovačević rođena je 11. siječnja 1951. u Dubrovniku.

Diplomirala je grafičku na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1974. godine, a zatim kiparstvo 1977. u Parizu na École nationale supérieure des arts décoratifs (ENSAD).

Godine 1986/87. je na studijskom usavršavanju na Accademiji di Belle Arti u Milanu.

Djeluje kao izvanredna profesorica na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu i na Umjetničkoj akademiji u Osijeku.

Radi u atelieru u Staroj školi na Žitnjaku u Zagrebu.

SAMOSTALNE IZLOŽBE

- 1977. Pariz; Izložbeni prostor ENSAD
- 1978. Zagreb; Studio galerije Forum
- 1978. Novi Sad; Mali izložbeni salon
- 1979/80. Zagreb, Galerija Vladimir Nazor
- 1981. Zagreb; Studio galerije Forum
- 1985. Zagreb, Galerija Forum
- 1986. Zagreb, Muzejski prostor, Kula Lotrščak
- 1998. Zagreb, Galerija Šovagović – *PROSTOR ZVUKA – PROSTOR TIŠINE*
- 2001. Zagreb, Salon galerije Karas – *CRNO BIJELO*
- 2004 – 2005. Vukovar, Gradski muzej Vukovara
- 2009. Zagreb, Gliptoteka HAZU – *KALENDAR*

NAGRADE

- 1973. Zagreb; 2. nagrada za plakat za Salon mladih
- 1977. Zagreb; Nagrada na 9. Salonu mladih
- 1978. Zagreb; 1. nagrada na natječaju za plaketu 150 godina Jamničke kiselice
- 1981. Labin; Otkupna nagrada na natječaju za Spomenik Rudaru
- 1981. Velika Gorica; Obeštećenje na natječaju za skulpturu za trg Galženica
- 1982. Portorož; Nagrada na Ex Tempori
- 1985. Sisak; Pohvala kolonije Sisak
- 1986. Zagreb; Nagrada na 17. Salonu mladih
- 1987. Zagreb; Nagrada za prijedlog na 22. Zagrebačkom salonu
- 1988. Novi Sad; Otkupna nagrada na natječaju za omladinski centar
- 1993. Rijeka; Otkupna nagrada na natječaju za fontanu u Rijeci
- 1993. Zagreb; Nagrada za skulpturu za prognaničko naselje u Lipiku
- 1993. Zagreb; 1. nagrada za suvenir grada Zagreba u povodu 900 godina grada
- 1996. Zagreb; Nagrada na 1. hrvatskom triennalu crteža
- 2002. Zagreb; 2. nagrada na natječaju muke i uskrsnuće Kristovo, Pasijska baština

IZVEDENI RADOVI

1978. Jamnica, park tvornice; IZVOR, bronca, 90 cm
1978. Krapina, park Hušnjakovo: OTVARANJE, drvo, 220 cm
1981. Zagreb, Dječji centar Mali princ; PROZOR, drvo 150 cm
1981. Nova Gradiška, Dom kulture; KNJIGA, bronca 150 cm
1982. Kostanjevica na Krki, Forma viva; ZID, drvo, 330 cm
1982. Dragonožec; Spomen obilježje žrtvama fašizma, beton, 320 cm
1983. Velika Gorica, Skupština grada; OTVARANJE, drvo, 190 cm
1989. Lokve, park u Delnicama; VRATA, drvo, 220 cm
1985. Sisak, naselje Željezare Sisak: GRAD, željezo, 350 cm
1987. Zagreb, park SRC Mladost; SVJETLOST, beton, 310 cm
1989. Zagreb, tvornica Jedinstvo; OGRADA, željezo 30 m
1990. Trst, Villa Pincherle; GNJEZDO, metal, mozaik, 200 cm
1990. Osor, Osorska katedrala; KRIŽ, drvo, 21 cm
1995. Valvasone (Italija), Gradski park; ECCO, drvo, 420 cm
1997. Labin, park Dubrova; BIJELA CESTA, kamen, 5 x 25 m
1999. Jakovlje, park dvorca Siksta, BAŠTINA, beton, 140 cm
2001. Zagreb, Policijska ispostava Zagreb; SPOMEN PLOČA PALIM HRVATSKIM REDARSTVENICIMA, staklo, 140 cm

PLAKETE I MALA PLASTIKA

1978. Jamnička, 150 GODINA JAMNIČKE KISELICE
1988. Zagreb, 50 GODINA DJEČJEG CENTRA J. VARDIJA
1988. Zagreb, SVJETSKI KONGRES ANTROPOLOGA
1997. Zagreb, ŽAR–PTICA, prostorni znak za Teatar žar-ptica
1999. Split, HRVATSKI SVIJEČNJAK, natječajni rad: PLETER, GLAGOLJICA, SVIJETLOST, MOLITVA, BAŠTINA
1999. Zagreb, ZAGREB – KRISTALNA KOCKA VEDRINE
2000. Zagreb, HRVATSKI DJEČJI FESTIVAL, nagrade za likovno, literarno i glazbeno stvaralaštvo
1999. Vukovar, BIJELA VUKOVARSKA GOLUBICA
1999. Vukovar, ZLATNE VUKOVARSKE GOLUBICE, 4 svijećnjaka za adventski vijenac
2003. Vukovar, BIJELA VUKOVARSKA GOLUBICA, licitar Sobota

MUZEJI I ZBIRKE

- GLIPTOTEKA HAZU, Zagreb
- MUZEJ ZA UMJETNOSU I OBRT, Zagreb
- MODERNA GALERIJA, Zagreb
- GRAFIČKI KABINET HAZU, Zagreb
- NACIONALNA I SVEUČILIŠNA BIBLIOTEKA, Zagreb
- MUZEJ SUVREMENE UMJETNOSTI, Zagreb
- ETNOGRAFSKI MUZEJ, Zagreb
- GRADSKI MUZEJ ŠIBENIK, Šibenik
- GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN, Varaždin
- GRADSKI MUZEJ VUKOVAR, Vukovar
- GRADSKI MUZEJ ILOK, Ilok
- ZBIRKA ZILIK, Karlovac
- ZBIRKA KIM, Karlovac
- ZBIRKA ŽELJEZARE SISAK, Sisak
- ZBIRKA BIENNALA MALE PLASTIKE, Murska Sobota
- ZBIRKA RUŽIĆ, Slavonski Brod
- FUNDUS GALERIJE VLADIMIR NAZOR, Zagreb
- GRADSKI MUZEJ KIKINDA, Kikinda
- ZBIRKA PINCHERLE, Trst
- ZBIRKA SAFRED, Trst

Katalog

ČETRI GODIŠNJA DOBA

PROLJEĆE, drvo, 105 x 88,5 cm, 2005.

LJETO, drvo, 114,5 x 103 cm, 2005.

JESEN, drvo, 106 x 94 cm, 2005.

ZIMA, drvo, 115 x 99 cm, 2005.

DVANAEST MJESECI

I, drvo, 103 x 110 cm, 2007.

II, drvo, 101 x 110 cm, 2007.

III, drvo, 107 x 110 cm, 2007.

IV, drvo, 105 x 110 cm, 2007.

V, drvo, 118 x 110 cm, 2007.

VI, drvo, 125 x 81 cm, 2007.

VII, drvo, 130 x 98 cm, 2008.

VIII, drvo, 151 x 123 cm, 2008.

IX, drvo, 125 x 125 cm, 2008.

X, drvo, 155 x 125 cm, 2008.

XI, drvo, 155 x 125 cm, 2008.

XII, drvo, 125 x 125 cm, 2008.

DNEVNIČKI ZAPISI

1 – 50, crteži i grafike, papir, 21 x 29 cm

PTICA SUNCE, bronca, 24 x 30,5 x 6,5 cm, 1998.

PTICA MIJESEC, aluminij, 24 x 30,5 x 6,5 cm, 1998.

BAŠTINA I, drvo, 35 x 35 x 8 cm, 2002.

BAŠTINA II, drvo, 35 x 35 x 9 cm, 2002.

MALA GODINA, drvo, 31 x 31 x 31 cm, 2002.

GODINA, drvo, 150 x 150 x 150 cm, 2009.

ZAPIS, reljef na zidu, 150 x 300 cm, 2009.

Ptica Mjesec

Impresum

Nakladnik

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Gliptoteka

Za nakladnika

akademik Slavko Cvetnić

Glavni urednik

akademik Ivan Kožarić

Urednica

Ariana Kralj, upraviteljica

Predgovor

Vesna Mažuran Subotić

Biografija i popis izložaba

Dora Kovačević

Likovna postava izložbe

Dora Kovačević

Fotografija

Goran Vranić

Dora Kovačević

Lektor

Žarko Anić Antić

Grafičko oblikovanje kataloga, pozivnice, plakata

Lokas Design

Administracija izložbe

Milena Rumiha Kanižaj

Tehnička postava izložbe

Tehnička služba Gliptoteke HAZU

Tisak

Intergrafika

Naklada

400 komada

Gliptoteka HAZU / Galerija I. /

siječanj-veljača 2009.

Financijska potpora

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske

Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport grada

Zagreba

ISBN 978-953-154-849-6

Naslovnica prvih 100 kataloga originalni je rad Dore Kovačević.